

Extern kvalitetsgranskning Ordination och hantering av läkemedel 2021

Bakgrund

Vårdgivaren ska, som ett led i sitt systematiska kvalitetsarbete, säkerställa att ordination och hanteringen av läkemedel i verksamheten regelbundet genomgår extern kvalitetsgranskning. Sedan 2015 genomförs extern kvalitetsgranskning i Region Jönköpings län som egenkontroll i form av ett webbaserat frågeformulär. Enheterna besvarar frågorna samt anger åtgärdsplan och erhåller därefter skriftlig återkoppling från apotekare.

Syfte och mål

Extern kvalitetsgranskning syftar till att säkerställa god och säker ordination och hantering av läkemedel inom Region Jönköpings län.

Metod

En gång per år skickar Område Läkemedelsförsörjning/ Klinisk farmaci ut ett webbaserat frågeformulär (Esmaker) till verksamheter som ordinerar och/ eller hanterar läkemedel inom Region Jönköpings län. Frågorna är uppdelade i två delar, en som rör ordination av läkemedel och en som rör hantering. Länkar till formuläret skickas ut på mejl till verksamhetschefer (eller motsvarande) samt till enhetens funktionsbrevlådor, svarstid ca. 1 månad. Apotekare med god kännedom om ordination och hantering av läkemedel granskar sedan svaren och återkopplar skriftligen till respektive enhet. Enheterna ansvarar för att utifrån sina svar och apotekares återkoppling göra en handlingsplan för att åtgärda eventuella oklarheter.

Frågorna i frågeformuläret utarbetas av apotekare. Vissa frågor är återkommande över åren, andra byts ut. Specialistvård (sluten och öppen vård, inklusive barnhälsovård och kvinnohälsovård) och vårdcentralerna (Bra Liv och privata vårdcentraler) får i stort sett samma frågeformulär. Tandvården får ett (1) frågeformulär då de inte omfattas av läkemedelsgenomgångar och därmed har färre frågor.

Resultat

Specialistsjukvård

Specialistsjukvård fick frågorna under hösten 2021, sista svarsdag 24 oktober och återkoppling under vintern 2021-22. Totalt har 91 enheter svarat på frågorna, tillsammans eller var för sig. 14 st av svaren kommer från Barnhälsovården. Svarsfrekvensen är 59%. Då extern kvalitetsgranskning av ordination och hantering inte genomfördes 2020 på grund av tekniska bekymmer går det inte säga om svarsfrekvensen ökat från föregående år. Svaren visar att sammantaget är det god kunskap om ordination och hantering av läkemedel. Utöver grundläggande frågor har varje år ett tema- för 2021 var det avvikelserapportering i Synergi samt biverkningsrapportering.

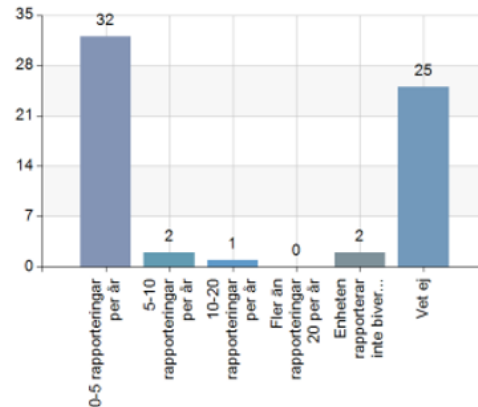
Synergi och biverkningsrapportering

Enheterna har rapporterat 0-35 Synergier gällande läkemedel. Merparten uppger att Synergier lyfts på APT. 22% har svarat "Ja" på frågan "Är det något särskilt moment i ordination/hantering av läkemedel där det finns flera Synergier?" Moment som enheterna anger är administrering av läkemedel, narkotikahantering samt att ordinationer är felaktiga eller saknas.

I vilken omfattning rapporterar enheten misstänkta biverkningar till LäkeMedelsverket?

Namn	Antal	%
0-5 rapporteringar per år	32	51,6
5-10 rapporteringar per år	2	3,2
10-20 rapporteringar per år	1	1,6
Fler än rapporteringar 20 per år	0	0
Enheten rapporterar inte biverkningar	2	3,2
Vet ej	25	40,3
Total	62	100

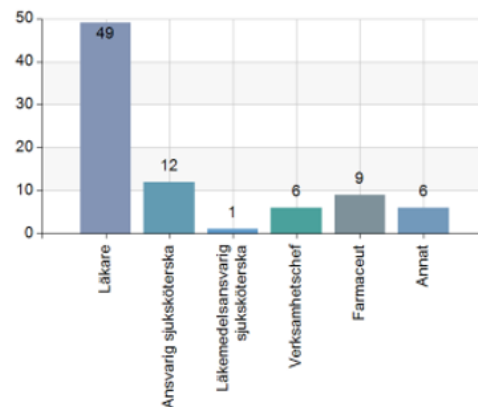
Svarsfrekvens
98,4% (62/63)

Vem rapporterar misstänkta biverkningar? (Flera alternativ kan anges)

Namn	Antal	%
Läkare	49	81,7
Ansvarig sjuksköterska	12	20
Läkemedelsansvarig sjuksköterska	1	1,7
Verksamhetschef	6	10
Farmaceut	9	15
Annat	6	10
Total	83	138,3

Svarsfrekvens
95,2% (60/63)

Övrigt

Svaren visar att gällande revidering av lokal rutin för ordination och hantering av läkemedel samt generella direktiv finns det förbättringsmöjligheten. Att revidering inte gjorts kan vara en följd av att annat arbete i samband med pandemin behövt prioriteras.

Primärvård

Vårdval primärvård fick frågorna senhösten 2021, sista svarsdag 5 december och återkoppling första kvartalet 2022. Totalt 28 enheter har besvarat frågorna, vilket motsvarar 68 %. Det är en viss minskning sedan 2020 då svarsfrekvensen var 75%. Sammantaget är det god kunskap om ordination och hantering av läkemedel. Utöver grundläggande frågor har varje år ett tema- för 2021 var det avvikelserapportering i Synergi samt biverkningsrapportering.

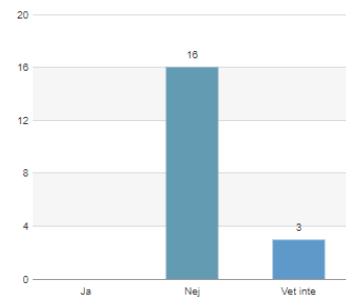
Synergi och biverkningsrapportering

Ingen enhet anger att de har fler än 5 Synergier gällande läkemedel rapporterade. Merparten uppger att Synergier lyfts på APT.

24. Är det något särskilt moment i ordination/hantering av läkemedel där det finns fler Synergier? Om ja, ange vilket/vilka.

Namn	Antal	%
Ja	0	0
Nej	16	84,2
Vet inte	3	15,8
Total	19	100

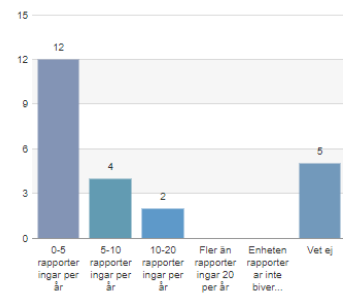
Svarsfrekvens
95% (19/20)

7. I vilken omfattning rapporterar enheten misstänkta biverkningar till Läkemedelsverket?

Namn	Antal	%
0-5 rapporter per år	12	52,2
5-10 rapporter per år	4	17,4
10-20 rapporter per år	2	8,7
Fler än rapporter 20 per år	0	0
Enheter rapporterar inte biverkningar	0	0
Vet ej	5	21,7
Total	23	100

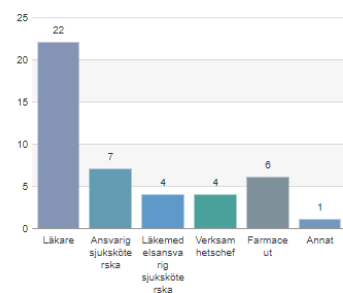
Svarsfrekvens
100% (23/23)

8. Vem rapporterar misstänkta biverkningar? (Flera alternativ kan anges)

Namn	Antal	%
Läkare	22	95,7
Ansvarig sjuksköterska	7	30,4
Läkemedelsansvarig sjuksköterska	4	17,4
Verksamhetschef	4	17,4
Farmaceut	6	26,1
Annat	1	4,3
Total	44	191,3

Svarsfrekvens
100% (23/23)

Övrigt

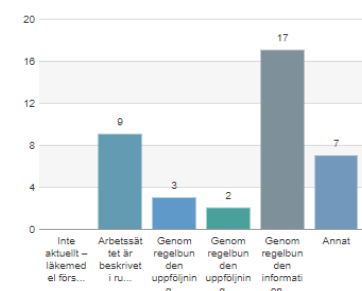
Svaren på fråga om när lokal rutin senast revideras samt fråga om förbättringsförslag från förra kvalitetsgranskningen är åtgärdade visar att enheterna har haft sitt fokus på pandemin, vilket är helt förståeligt.

Fråga om användning av sökordet "Läkemedelsförändring" i Cosmic kommenteras även det med att arbetet pausats/fallit bort under pandemin, men planeras att återupptas.

3. En förändring i patientens läkemedelsbehandling (insättning/ utsättning/ dosförändring) ska, enligt Region Jönköpings läns riktlinjer, dokumenteras i journalen under sökord Läkemedelsförändring. Hur säkerställer vårdenheten att riktlinjerna följs? (Flera alternativ kan anges)

Namn	Antal	%
Inte aktuellt – läkemedel förskrivs inte till patienter på vårdenheten	0	0
Arbets sättet är beskrivet i rutin för dokumentation	9	39,1
Genom regelbunden uppföljning med journalgranskning	3	13
Genom regelbunden uppföljning av sökord i Diver (eller annan utdataportal)	2	8,7
Genom regelbunden information i läkargruppen	17	73,9
Annat	7	30,4
Total	38	165,2

Svarsfrekvens
100% (23/23)

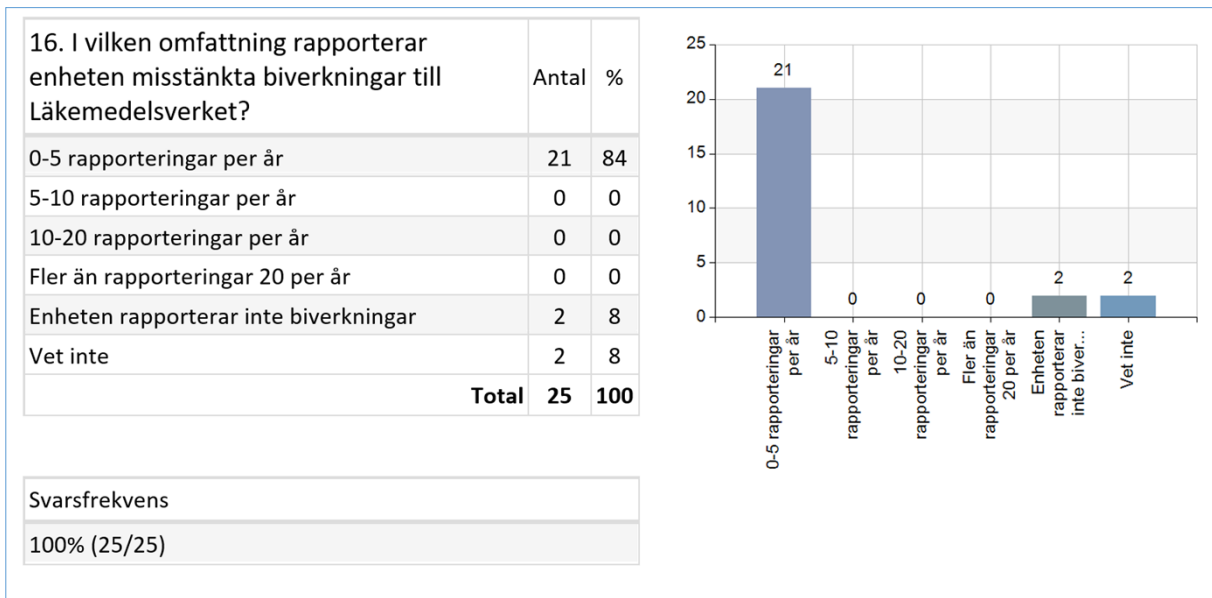
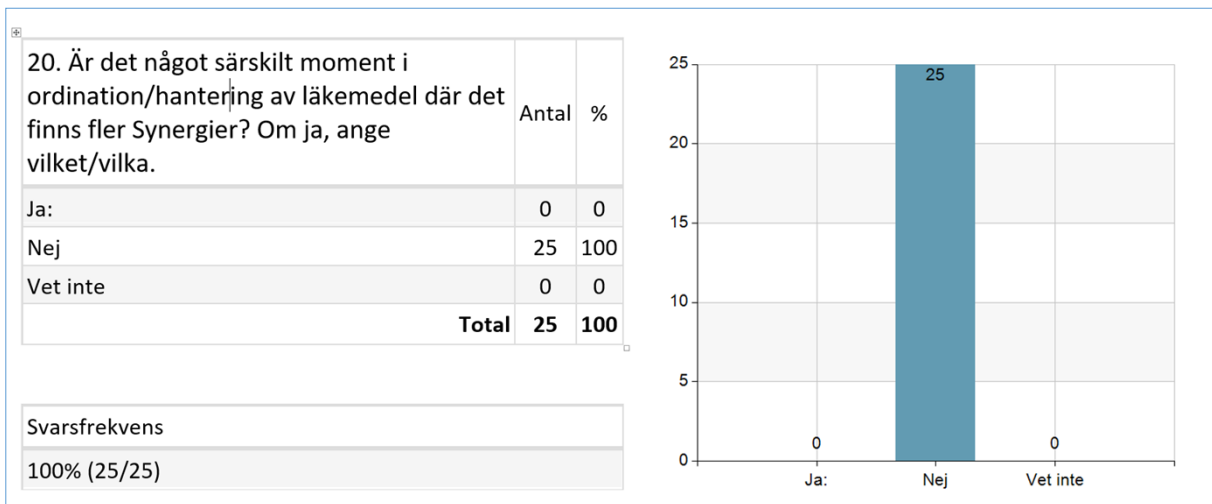

Tandvård

Tandvården fick frågeformuläret i maj 2021 och återkoppling under sommaren. 83 % av enheterna besvarade frågorna, vilket kan jämföras med 2020 då 86% deltog. Om man ser enbart till Folk tandsvårdenheter är svarsfrekvensen 85%. Sammantaget är det god kunskap om ordination och hantering av läkemedel. Utöver grundläggande frågor har varje år ett tema- för 2021 var det avvikelserapportering i Synergi samt biverkningsrapportering.

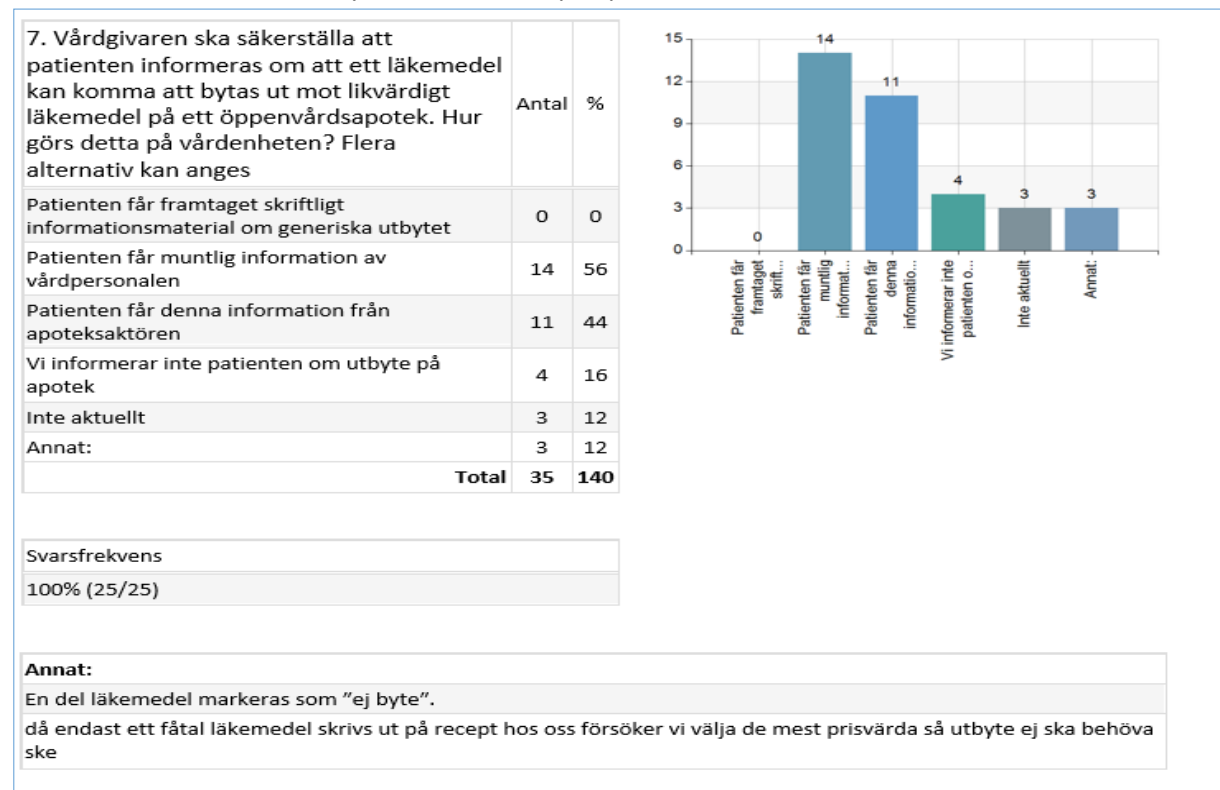
Synergi och biverkningsrapportering

Av enheternas svar framgår att det är sällan det sker biverkningsrapportering samt att få Synergier involverar läkemedel.

Övrigt

Områden som lyftes i återkoppling från apotekare även 2020 var vårdgivarens skyldighet att informera om eventuellt utbyte av läkemedel på apotek. Även 2021 har detta kommenterats.

Slutsats

Under 2021 krävde pandemin mycket av sjukvårdens resurser, vilket även avspeglar sig i extern kvalitetsgranskning Ordination och hantering av läkemedel. Det bekräftas av vården själva, dels i faktiska kommentarer och dels genom att revideringar av rutin, förbättringsförslag vid tidigare återkopplingar etc. inte är genomförda. Även apotekares möjlighet att följa upp påverkades, till exempel blev platsbesök inställda.

Genom att skicka ut frågorna till primärvård och specialistsjukvård vid olika tidpunkter separeras svaren, vilket var en av förbättringspunkterna från rapport extern kvalitetsgranskning 2019 som testades 2020 även 2021.

En felkälla gällande svarsfrekvensen, framför allt inom specialistsjukvården, är att enheter som "hör ihop" tex vårdenhet/mottagning eller flera mottagningar som delar lokaler, svarar tillsammans, men det inte helt framgår av webbformuläret och därmed tolkas som en enhet inte svarat.

Gällande specialistsjukvården är det relativt många enheter som besvarat enbart den ena delen av de två frågeformulären. Det är även förekommande att samma person, ofta sjuksköterska, besvarat även delen om ordination.

Fortsatt arbete

Arbets sättet med extern kvalitetsgranskning kommer under 2022 följa samma mönster som 2022, d.v.s. frågeformulären skickas ut vid olika tidpunkter på året.

Arbete med platsbesök kommer att fortgå.

För Tandvården kommer nytt sätt för återkoppling i form av webbseminarium testas. Detta kommer ersätta enskild skriftlig återkoppling.

Det behövs även fortsatt arbete med att öka svarsfrekvensen, då det är en bit kvar till målet, 100%. Det är ett arbete som pågått under hela tiden som extern kvalitetsgranskning genomförts i form av egenkontroll. Sedan tidigare har det förts dialog med verksamhetsföreträdare och chefssjuksköterskor om hur svarsfrekvensen kan höjas. Mer information genom t ex nyhet på intranätet och personlig information från Regionens apotekare kan vara möjliga vägar. I arbetet med svarsfrekvens ingår även att säkerställa att frågeformulären når fram till rätt personer samt att enheter som svarar tillsammans t ex mottagning/avdelning identifieras.